Konserwacja Aniołów Adorujących Glorię z Barankiem.

Rzeźba po zakończeniu prac konserwatorskich i restauratorskich /czerwiec 2026 r./.

W latach 1880-1885 firma Emanuela Rosta z Białej, dokonała rozbudowy jaworzańskiego kościoła. Wcześniej: „cały budynek od wewnątrz i zewnątrz był tylko na surowo tynkowany tzn. z zewnątrz i wewnątrz niemalowany /…/ główny ołtarz składał się tylko z mensy i tabernakulum bez zazwyczaj spotykanych kolumn i obrazu. Za ołtarzem na ścianie wisiał jedynie zwykły krzyż zamiast obrazu Opatrzności Bożej /…/ Jesienią tegoż roku zamówiono u Teodora Berger z Neu Jitschein nowy ołtarz z dwoma statuami św. Piotra i św. Pawła /ks. J. Handzlik, „Kronika kościelna /…/ do roku 1921./”.
W roku 1884 poszerzono prezbiterium i dodano zakrystię /z oratorium umieszczonym na piętrze/. W ten sposób jednowieżowa bryła kościoła zyskała plan krzyża łacińskiego oraz nowocześniejszą formę.
Dla urządzenia wnętrza powiększonej świątyni zamówiono nowe ołtarze: maryjny i główny.

Ołtarz główny dostarczył Teodor Berger z Nowego Jičina.
Firma z Nowego Jičina przeprowadziła malowanie kościoła.
W ołtarzu umieszczono obraz „Kazanie na Górze" autorstwa Josefa Kastnera, sygn.:„Jos. Kastner Wien. 1886". Obraz został dostarczony wraz z ramą.

Wnętrze jaworzańskiego kościoła przed przebudową w latach 30-tych XX wieku. Polichromia J. Hübsch, 1912 r. W centrum ołtarza widoczne tabernakulum. W zwieńczeniu Gloria z Barankiem i Aniołami Adorującymi.

Nowy ołtarz był ołtarzem architektonicznym, jednoosiowym ze zwieńczeniem: „nadbudowa barokowa, dwa anioły i symbol Baranka Bożego, 1885 r., kamienny i drewno /…/ przesunięty w czasie przebudowy prezbiterium w 1973 r.",[cyt. „Inwentarz majątku kościelnego i plebańskiego /…/", 1980 r.].
Retabulum ustawione zostało na prostopadłościennej mensie ołtarzowej z profilowanym antepedium. Para bocznych podpór, w formie kolumn, dźwigała belkowanie, ze zwieńczeniem typowym dla XVIII wieku o trapezowej formie zamkniętej po bokach spływami wolutowymi. Kolumny były mocno wysunięte i miały bogato zdobione kapitele. ***W zwieńczeniu anioły umieszczone symetrycznie po bokach adorowały Glorię z Barankiem.*** *Ustawiona na mensie nastawa wspierała się na cokole z wyodrębnionymi po bokach dwoma postumentami. Wejście do prezbiterium flankowały dwie figury św. Piotra i św. Pawła, ustawione na wysokich postumentach. Struktura ołtarza w kolorze ciemnej marmoryzacji, detale i ornamentyka złocone.*

W 1933 r zebrany kapitał umożliwia rozpoczęcie kolejnej rozbudowy kościoła. Dzięki niej powierzchnia świątyni ulega znacznemu powiększeniu. Prace wykonano według projektu architekta Józef Jarmera z Bielska. Przebudowa ta nadała świątyni charakter nowoczesnej budowli nowożytnej i podkreśliła elementy neobarokowe. Do wnętrza zakupiono nowy neobarokowy ołtarz główny, oparty na kompozycji donnerowskiej /konfesja zwieńczona koroną św. Stefana/. W tle ażurowej kompozycji zawisł obraz autorstwa Kastnera sprowadzony w 1886 r. z Wiednia. Bardzo silny wpływ miała twórczość Donnera w rzeźbie terenów Moraw. Nowy Jiczyn, gdzie zakupiono jaworzański ołtarz, leży w południowo-zachodniej części kraju morawsko-śląskiego/. Tutaj przybywali artyści, którzy przejęli od Donnera zrównoważoną kompozycję, pełnię wyrazu artystycznego, powściągliwy detal. Tabernakulum ulokowano w centrum mensy, a na nim umieszczona została Gloria z Barankiem. Anioły znalazły swe miejsce na poziomie tabernakulum.

Archiwalne zdjęcie ołtarza głównego w kościele pw. Opatrzności Bożej Jaworzu /nieistniejącego/ przywołuje echa neobarokowych form i łączy się z detalem snycerskim tabernakulum.

Ołtarz pozostał do lat 70-tych XX wieku, kiedy to wprowadzono reformy soboru watykańskiego II. W roku 1986 ponownie przesunięto ołtarz zgodnie z projektem modernizacji prezbiterium. Modernizacja objęła także strukturę zabytkowych ołtarzy /wg projektu architekta Jerzego Michalika prace stolarskie wykonał stolarz Józef Maślanka z Lanckorony/. Wykorzystując niektóre zabytkowe elementy historycznego ołtarza /tabernakulum, figury aniołów, figury apostołów/ wykonano nowy przyścienny ołtarz z boazeryjnymi elementami.

Zachowane elementy zabytkowe w kolejnych dziesięcioleciach zostały poddane wielu przekształceniom plastyczno-estetycznym.

Figury przed konserwacją. Na zdjęciach widoczne są przekształcenia plastyczno-estetyczne z lat osiemdziesiątych XX wieku pokrywające obiekt w 100 %.

Ubytki mechaniczne, korozja biologiczna drewna, działalność owadzich szkodników drewna, przezłocenia i przemalowania spowodowały ,że stan ich uległ znacznemu pogorszeniu.

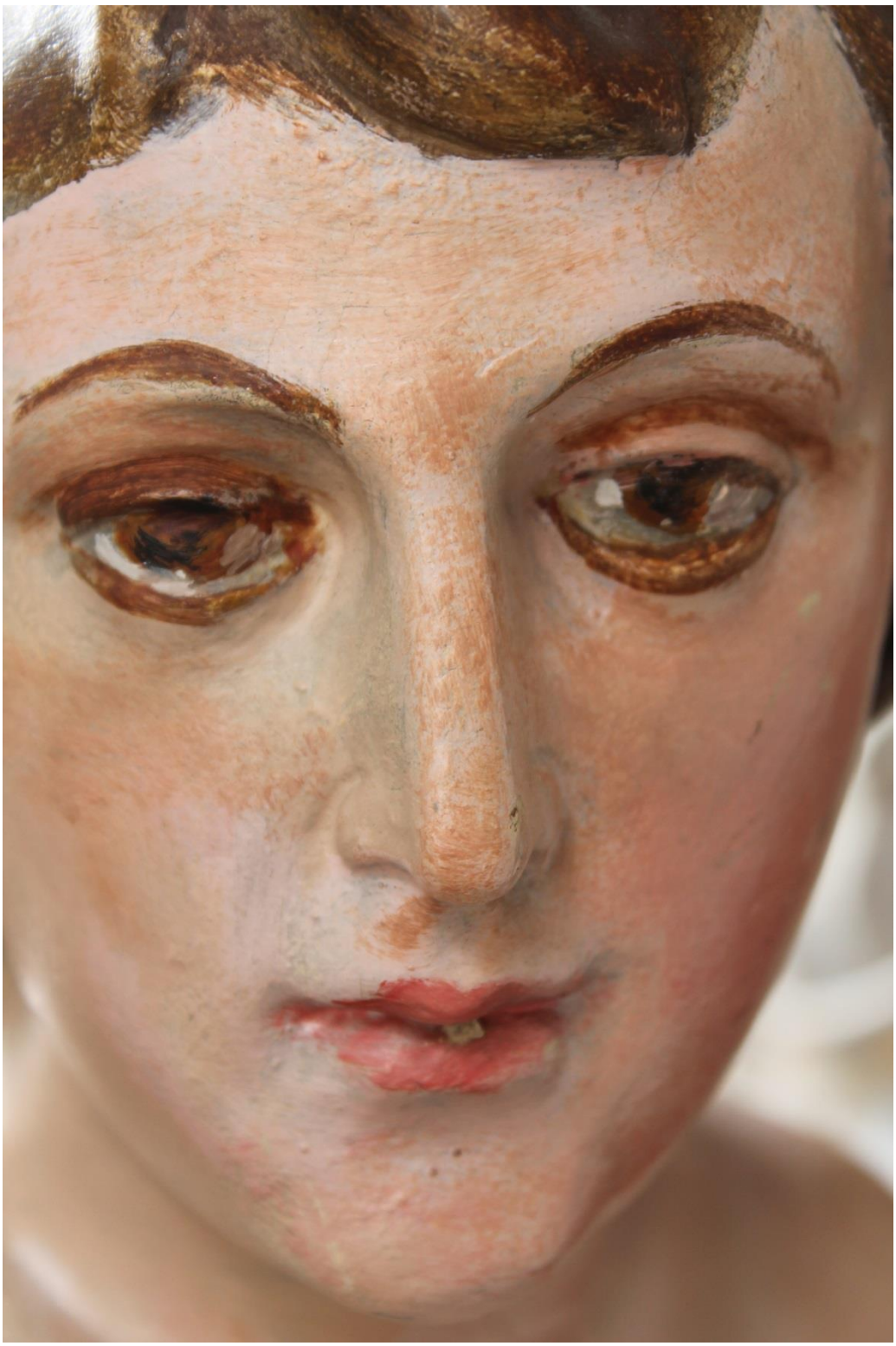

Z czasem wszystkie powierzchnie /polichromia, złocenia/ pokryto jednolitym syntetycznym lakierem, którego użyto także do pomalowania nowych elementów drewnianych, o brunatno-brązowym odcieniu.

Powierzchniowe przekształcenia tych samych fragmentów obiektu ukazują zdjęcia w świetle VIS, w powiększeniu 50x. Widoczna struktura powierzchni wtórnej warstwy złocenia przemalowanego lakierem.

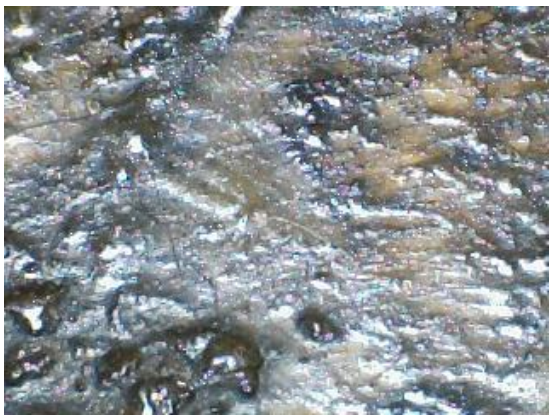

Ogromne zniszczenia struktury obiektu spowodowały owadzie szkodniki drewna, zawilgocenie i porażenie grzybami strzępkowymi.

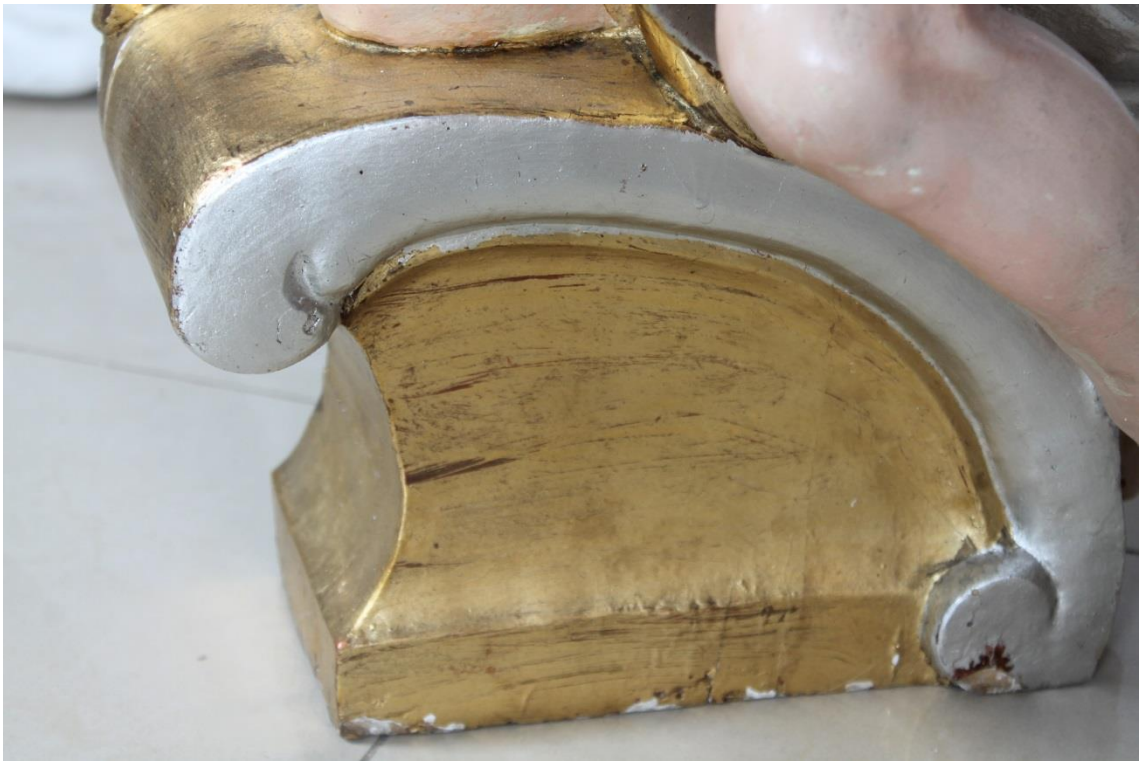

Obiekt przed konserwacją. Konsola.

Rzeźba po zakończeniu prac konserwatorskich i restauratorskich /czerwiec 2026 r./.

Celem prac konserwatorskich było przywrócenie walorów estetyczno-plastycznych oraz poprawa stanu technicznego obiektu. Na podstawie zachowanych świadków warstw dziewiętnastowiecznej polichromii odtworzono karnacje postaci. Ślady oryginalnego złocenia wyznaczyły zakres rekonstruowanych pozłot wykonanych w tradycyjnej technice klejowej złotem płatkowym. Rekonstrukcja umożliwiła przywrócenie partii matowych i polerowanych podkreślających plastykę szat i skrzydeł.

Figury po zakończeniu prac konserwatorskich i restauratorskich /czerwiec 2026 r./.

Serdeczne podziękowania dla księdza proboszcza za współpracę w trakcie prac konserwatorskich.

Czerwiec 2026 r. *Agnieszka Niemczyk*